

**МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ВЕРХНЕ-ИЧЕТУЙСКАЯ СОШ им.М.Д.ЦАГАНОВА»**

Рассмотрена

Утверждена:

На заседании МО начальных классов:

Приказ № 5 от «31» 08 2024г.

Протокол № «1» 31.08. 2024г.

Директор МБОУ школы:

Руководитель МО нач.кл. С.Ц. /Сахияева Б.Ц./

Доржиева С.С. /Доржиева С.С./

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родной литературе

ступень обучения-начальное общее

класс - 4

количество часов - 68

Уровень - базовый

Разработала: Содбоева Дарима

Дамдинсуруновна,

учитель начальных классов,

высшей квалификационной категории

у.Дэдэ-Ичетуй

2024 г.

**МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ВЕРХНЕ-ИЧЕТУЙСКАЯ СОШ им.М.Д.ЦАГАНОВА»**

Рассмотрена

Утверждена:

На заседании МО начальных классов:

Приказ № 5 от «31» 08 2024г.

Протокол № «1» 31.08. 2024г.

Директор МБОУ школы:

Руководитель МО нач.кл. С.Ц. /Сахияева Б.Ц./

Доржиева С.С. /Доржиева С.С./

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родной литературе

ступень обучения-начальное общее

класс - 4

количество часов - 68

Уровень - базовый

Разработала: Содбоева Дарима

Дамдинсуруновна,

учитель начальных классов,

высшей квалификационной категории

у.Дэдэ-Ичетуй

2024 г.

Тайлбари бэшэг

4 классай программа тус документнууд дээрэ үндэһэлэгдөө:

- Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 года N 273-ФЗ;

- Приказ МО и Н РФ №373 от 06.10.2009г. «Об утверждении и введении в действие Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования» (в ред. Приказов Минобрнауки России от 26.11.2010 № 1241, от 22.09.2011 № 2357, от 18.12.2012 № 1060, от 29.12.2014 № 1643);

- Приказ МО и Н РФ №1897 от 17.12.2009г. «Об утверждении и введении в действие Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования»;

- Приказа МО и Н РФ №1578 от 31.12.2015г. «Об утверждении и введении в действие Федерального государственного образовательного стандарта среднего общего образования»;

- Приказ Министерства образования и науки РФ от 1 февраля 2012 г. N 74 «О внесении изменений в федеральный базисный учебный план и примерные учебные планы для образовательных учреждений Российской Федерации, реализующих программы общего образования, утвержденные»);

- Приказ МО и РФ от 31.12.2015г. №1576, 1577 « О внесении изменений в Федеральный государственный образовательный стандарт начального общего образования, утвержденный приказом МО и Н РФ №373 от 06.10.2009г.»;

- Приказ МО и Н РФ №15 от 26.01.2017 г. с изменениями от 5.06.2017 №629 «Федеральный перечень учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования»;

–Образовательная программа начального общего образования, реализующая ФГОС МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им.М.Д.Цаганова»;

- Уставом МБОУ « «Верхне-Ичетуйская СОШ им.М.Д.Цаганова»».

Р.С. Дылыковагай зохёонон «Буряад хэлээр эхин хургуулийн Программа» дээрэ үндэһэлэгдөө. 4-хи классай хурагшадай хэрэглэхэ номууд: авторнуудын: Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуева, Д.Б.Дугарова «Буряад хэлэн»: 4 класс, Улан – Үдэ, «Бэлиг», 2012г.

Программа бээлүүлхын тулада 4 –дэхи класста Лугшахаанай юрэнхы хургуулийн хуралсалай түсэблэлэгдэ 3час, жэл соо 68 час.

Гол зорилгонь 4 классай хурагшадые түрэл буряад хэлэн дээрэнь бэшүүлжэ, уншуулжа, харилсуулжа хургаха; буряад хэлэн гэхэн наукатай танилсуулха.

Голбодолгонууд хадаа иимэнүүд:фонетическэ болон синтаксическа онсо илгаануудые ехэнхидээ ойлгуулха ёһотой. Энэ ойлгоһон мэдэсэнүүдыень бодото байдал дээрэ хурагшадтаа хэрэглүүлжэ хургаха, зүбөөр, уран гоёор, найруулан уншуулжа, аман хэлээр хэрэглэгдэһэн гү, али бэшэгдэһэн юумээр удхын, логическа талаһаа зүбөөр зохёогдоһон бэе бээтэйгээ холбоотой, бэе бээһээ дулдыдаһан юрын мэдүүлэлнүүдые зохёолгожо, хэлүүлжэ, бэшүүлжэ хургаха; орфографическа болон сэглэлтын гол түлэб дүримүүдые ойлгуулаад, зүбөөр, алдуугүйгөөр хурагшадые бэшүүлжэ хургаха; үгэнүүдые болон тэдэнэй дүрсэнүүдые аман хэлэндээ литературнаар үгүүлжэ хургаха; хурагшадайнгаа нютаг хэлэнүүдэй алдуунуудые уридшалан мэдэжэ абаад, бодото дээрэнь заһаха. Эхин хургуулийн багшанар иимэрхүү зорилгонуудые бээлүүлхээ оролдохо болоно.

Дүрбэдэхи класста түрэл хэлэ зааха тодорхой зорилгонууд гэхэдэ:

1. Түрэл хэлынъ үзүүлжэ байхадаа, үхибүүдэй ухаан бодолые хүгжөөхэ, баяжуулха.
 2. Нурагша бүхэниие зүбөөр, уран гоёор, удхыень ойлгон уншаха дадалтай болгохо.
 3. Түрэл арадай ёһо заншалнуудые болон сэсэн мэргэн хургаалнуудые ойлгуулха.
 4. Эхэ орондоо, түрэхэн тоонто нютагтаа, түрэл хэлэндээ, арад зондоо, бэшэшье үндэхэтэндэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ.
 5. Нурагшадай аман хэлэлгы хэшээл бүхэндэ баяжуулангаа, тэдэниие эли тодоор, литературна хэлэн дээрэ хэлүүлжэ, һанал бодолыень алдуугүйгөөр, сэбэр гоёор бэшүүлжэ хургаха.
 6. Уран зохёол сэдхэлээрээ мэдэрхэ, ойлгохо, зохёолой дүрсэ байгуулһан аргуудые таниха, тухайлан бодомжолхо зохёохы дадалнуудые хүгжөөхэ.
 7. Хүүгэдэй поэтическэ шагналта (поэтический слух), уран һайханда нарин хандалга (художественный вкус) хүгжөөлгэ.
 8. Байгааалиин гоёһайханиие, оршон ажабайдалые мэдэрэн ажаглаха, сэгнэхэ шадабари хүгжөөхэ.
 9. Хэмжээгээрээ ехэ багашье, удхаараа хүнгэн хүндэшье зохёолнуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо дадал хүгжөөхэ.
 10. Сэдэбээрээ(темэ), жанраараа элдэб зохёолнуудые уншуулжа, нурагшадай мэдэхэ юумэ (кругозор) үргэдэхэжэ, тэдэнэй эстетическэ, познавательна дүршэл үргэн болгохо.
- Тиин 4-дэхи класста үзэхэ удха зохёолһон заршам иимэ: – Түрэлхи хэлэ, түрэхэн дайда- Удха сэсэн аман зохёол - Урда үеын хургаал захяал- Буряад арадай онтохонууд-Россиин арадай онтохонууд-Зүн зүгэй ардуудай онтохонууд -Уран шүлэгэй долгин дээрэ- -Арадай Баатар Гэсэр- Сагаалган- Уран шүлэгэй долгин дээрэ- Буряад уран зохёолой эхи табигшад- Баснинууд- Уран зохёолшод үхибүүдтэ- Уран шүлэгэй долгин дээрэ.

№	Бүлэгүүд болон темэнүүд	саг	Тэрэнэй тоодо		
			Хэшээлн үүд	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ	Эрдэм мэдэсэ шалгалта
1	Түрэлхи хэлэн, түрэнэн дайда-	5	4	1	
2	Удха сэсэн аман зохёол - Урда уеын хургаал захяал- -	6	5	1	
3	Буряад арадай онтохонууд	6	5	1	
4	Россиин арадай онтохонууд-	4			1
5	Зүн зүгэй ардуудай онтохонууд -	4			
6	Уран шүлэгэй долгин дээрэ	3			
	Литературна онтохонууд	5	4	1	
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ	5			1
7	Арадай Баатар Гэсэр	6	5	1	
8	Сагаалган	4	3	1	
	Уран шүлэгэй долгин дээрэ-	3	3		
9	Буряад уран зохёолой эхи табигшад-	7	5	1	1
10	Баснинууд	5	4	1	
11	Уран зохёолшод үхибүүдтэ-	2			
12	Уран шүлэгэй долгин дээрэ.	3	2		1
		68ч		57	4

Программын каледарна - тематическэ түсэблэл

№	Темэ	Часай хубаа ри	Ажаябуулгын янза	Һара, үдэр	Тэмдэг лэлнүүд
Түрэлхи хэлэн, түрэнэн дайда.					
1	Буряад хэлэмнай. Сахижа ябая!	1	Һуралсалай номтой танилсалга. шүлэгтэй танилсалга, удхыень ойлгожо абаха		
2	Буряад орон.	1	Оролто хөөрөөн Шүлэгтэй танилсалга.		
3	Байгал далай - манай баялиг. Байгалаа гамная!	1			
4	Сэсэгэй үнэр. Ой модоной аша туһа.	1	Ой модон ямар аша туһатайб, яжа тэрэниие хамгаалхаб гэхэн ойлгосо		
5	Асуудалнууд ба даабаринууд.	1	Оролто хөөрөөн. Багшын уншалга.		

			Үхибүүдэй уншалга.		
Удха сэсэн аман зохёол. Урда үеын һургаал захяал.					
6-7	Таабаринууд. Юртэмсын гурбан. Юртэмсын дурбэн.	2	Оролтохөөрөөн Шүлэгтэй танилсалга.		
8	Онъһон үгэнүүд.	1	Онъһон үгэнүүдые уншаха. Удхыень тайлбарилха.		
9- 10	Үреэлнууд.	2	Үреэлнуудэй удха ойлгожо, тэрэнээ зүбөөр хэрэглэжэ һураха		
11	Асуудалнуудта харюу.	1	Асуудалнуудта харюу бэлдэхэ		
Буряад арадай онтохонууд.					
12	Үнэгэнэй хани нухэсэл.	1	Онтохо уншаха, удхыень ойлгожо абаха , уншалгын дадал хүгжөөхэ		
13	Гурбалдайн гурбан сэсэн.	1			
14	Шадамар Шалхагар хоёр.	1			
15	Ангуудай суглаан.	1			
16	Алтан Сэсэг.	1			
17	Асуудалнууд ба даабаринууд.	1			
Россиинарадуудай онтохонууд					
18- 19	Эгэшэ Алёнушка ба дүү Иванушка.	2	Онтохо уншаха, удхыень ойлгожо абаха. Уран гоёор уншалга хүгжөөхэ		
20	Эрдэм номой аша хуһа. Үнэгэн юундэ улаан бэ?	1			
21	Могой хүн хоёр. Асуудалнуудта харюу.	1			
Зүн зүгэйарадуудай онтохон.					
22	Толгойтой һэн гү, али үгы һэн гү?	1	Онтохо уншаха, удхыень ойлгожо абаха. Уран гоёор уншалга хүгжөөхэ		
23	Үер. Хэзээдэш хэмээ бү алда.	1			
24	Асуудалнуудта харюу.	1	Асуудалнуудта харюу бэлдэхэ.		
Уран шүлэгэй долги дээрэ.					
25	Баярмаагай одон. Харгы. Намар.	1	Шүлэгтэй танилсалга. Удха дээрэн ажал ябуулха. Уран гоёор уншаха. Онтохо уншаха, удхыень ойлгожо абаха. Уран гоёор уншалга хүгжөөхэ		
26	Эпитет. Метафора. Таряан. Баян ургаса.	1			
27	Шубуудай аян Аянай шубуунай дуун..	1			
	Литературна онтохонууд				
28- 29	Эрээн гүрөөһэ эмээллэгшэ.	2			
30- 31	Туламтай шоно.	2			
32	Зоригтой хоёр.	1			
Уран шүлэгэй долги дээрэ.					

33	Хүлэг минии морин. Үбэл.	1	Шүлэгтэй танилсалга.		
34	Түрүүшын саһан. Саһаханууд.	1	Удха дээрэнь ажал		
35	Үбэлэй харгы. Ёлко. Жабар үбгэн.	1	ябуулха.Уран гоёор уншаха.		
Арадай Баатар Гэсэр					
36	Тэнгэришуулэй хоорондохи дайн. Баатарай газар дээрэ түрэлгэ. Нюһата-Нюургай гэжэ нэрэ хүбүүндээ үгтэбэ.	1	Онтохо уншаха Уншаха, удхыень тайлбарилха. Түсэб табиha. Уншалга. Удха дээрэ ажал. Текст уншаха. Шэнэ темэтэй танилсалга.		
37	Баатар бэээ бээлжэ, Гэсэр боложо тодорбо. Гэсэрэй гурбадахи һамган-Алма-Мэргэн хатан.	1			
38-39	Гэсэр Орголи эрээн гүрөөһые, Шэрэм-Минаата хааниие, Абарга-Сэсэн мангадхайе бута сохибо.	2			
40-41	Гэсэр Шара голой хаашуулые дараба.	2			
Сагаалган					
42	Сагаан һарын амар мэндэ: Буряад сагаалганай тобшохон туухэ. Сагаалганай магтаал.	1	Шэнэ темэтэй танилсалга.Сагаалган тухай хөөрэлдөөн.		
43-44	Луу болон бусад амитадай арбан хоёр жэлдэ нэрээ гэнэн тухай.	2			
45	Сагаалган.	1			
Уран шүлэгэй долги́н дээрэ.					
46	Хабар.Д.Улзытуев. Хабар. Н.Дамдинов.	1	Шүлэгтэй танилсалга. Удха дээрэнь ажал ябуулха.Уран гоёор уншаха.		
47	Эжы, эжы, эжыхэмни. Ц.Цыреторон. Эжы. Ц.Бабуева.	1			
48	Э.Дугаров. Эржэн. Хабсагай. Хуһан.Ц.Номтоев. Хуһахан.А.Уланов.	1			
Буряад уран зохёолой эхи табигшад.					
49-50	Х.Намсараев. Үншэдэй ухэл.	2	Буряад уран зохёолой эхи табигшад тухай мэдээсэл. Зохёолнуудай гол геройнуудта характеристикэ үгэжэ һуралга.		
51	Б.Абидуев. Хабарай удэшэ.	1			
52	Ч.Цыдендамбаев. һэргэг нойр.	1			
53-55	Ц.Номтоев. Үнэн зүрхэнэйм үгэ үрээл Алтан гартан. Ашата үбгэн.	3			
56-57	Ж.Тумунов. Талын Бүргэд.	2			
Баснинууд.					
58	Б.Базарон. Арсалдаан.	1	Оролто хөөрөөн. Шэнэ темэтэй танилсалга. Ролёор уншалга хүгжөөхэ.		
59-60	Г. Чимитов. Баабгайн хүбүүн. . Үнэгэн шоно хоёр.	2			
61-62	Э.Манзаров. Үнэгэнэй һургуули. «Барилдааша» Баабгай.	2			

63	И.Крылов. Гэрэл ба хармагшан.	1			
Уран зохёолшод үхибүүдтэ.					
64	Арюухан хүбүүн. Мартамхай хонишон.	1	Авторнуудай зохёохы замтай танилсалга.		
65	Залхуу Шагдар. Дурамба хёрхо нюдэн «Гэмтэй бэшэб...». найзгай .	1			
Уран шүлэгэй долги́н дээрэ.					
66	Наранай туяа. Наран ба хүүгэд. Үглөөгүүр ойдо. Үүлэн.	1	Шүлэгтэй танил- салга. Удха дээрэнь ажал ябуулха.Уран гоёор уншаха.		
67	Уһан тухай үгэ. Улаалзай..	1			
68	Дүн гаргалгын хэшээл	1			
		68ч			

Хэрэглэгдэһэн литература:

- 1.Түрэлхи хэлэн .Сдномов С.Ц., Цыд
енова Ц.Д., Цыдыпова Ц.Б. Улаан –Үдэ: Бэлиг, 2005
 - 2.Методическа дурадхалнууд. Түрэлхи хэлэн. С.Ц. Содномов. Улаан -Үдэ : Бэлиг, 2008
 - 3..Эхин классуудай ба түрэлхи хэлэ литературы́н багшанарта туһаламжа В.С. Бадмаев, Б.Ж.
Хамаганов.
 - 4.Бага наһанай нурагшадай аман хэлэлгэ хүгжөөлгэ; нургалгын теории болон практика.Ц.С.
Содномов. Улаан -Үдэ : Бэлиг, 2005.
 - 5.Буряад нургуулиин программанууд. Буряад хэлэн. Р.С.Дылыкова. Улаан -Үдэ : Бэлиг,
Руководитель кружка: А.Д. Эрдыниева
- Редколлегия: